

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 marca 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, Wydział I Cywilny w sprawie o sygnaturze akt I C 179/13 z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w Ł. przeciwko Szpitalowi (...) Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w W. o zapłatę zasądził od pozwanego Szpitala (...) Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w W. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w Ł. kwotę 47.182,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 października 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 4.777 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. (wyrok – k. 279)

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiódł pozwany, zaskarżając je w całości. Skarżący zarzucił naruszenie:

1. art. 53 ust. 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 22 października 2010 roku o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (DZ. U. Nr 230, poz. 1507) oraz art. 54 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej poprzez niezastosowanie tych przepisów i nieuwzględnienie, że zgodnie z tymi przepisami czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot tworzący, a także art. 876 k.c. poprzez uznanie, że umowy o współpracy zawarte przez powoda z wierzycielami pozwanego stanowiły umowy poręczenia i nie mogły być zaliczone do czynności mających na celu zmianę wierzyciela, które z kolei nie mogły być dokonane bez zgody pisemnej pozwanego, a tym samym poprzez błędne przyjęcie, że przepisy art. 53 ust. 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej oraz art. 54 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej nie obejmują poręczenia wierzytelności i spłaty poręczonej wierzytelności;
2. art. 518 k.c. poprzez uznanie, że na mocy tego przepisu powód nabył od pozwanego wierzytelności spółki (...).

W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w stosunku do Szpitala (...) ZOZ, a w następstwie tego nieobciążanie pozwanego Szpitala (...) ZOZ kosztami postępowania, względnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia – przy uwzględnieniu kosztów postępowania. (apelacja – k. 287-293)

W odpowiedzi na apelację pozwanego powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych. (odpowieź na apelację – k. 308-316)

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania. Z uwagi na powyższe Sąd Odwoławczy podziela i przyjmuje za własne dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne. Jednakże Sąd Rejonowy w sposób błędny zinterpretował mające zastosowanie w rozpoznawanej sprawie normy prawa materialnego, co musiało skutkować zmianą zaskarżonego wyroku.

Trafny jest zarzut skarżącego naruszenia art. 54 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej oraz art. 53 ust. 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej. Wskazane przepisy były wielokrotnie przedmiotem zainteresowania w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własną argumentację Sądu Najwyższego przedstawioną w uzasadnieniu wyroku z dnia 6 czerwca 2014 roku (sygn. akt I CSK 428/13). W przywołanym orzeczeniu Sąd Najwyższy wskazał, iż istnieją podstawy do uznania za nieważną umowę poręczenia obejmującą należności kontrahentów wobec Szpitala (dłużnika głównego w rozumieniu art. 876 k.c.). Sąd Najwyższy argumentował, iż podstawowe znaczenie ma cel i charakter regulacji

prawnej zawartej w art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej i art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej. Przewidziano w niej nie tylko zakaz dokonywania czynności prawnych prowadzących do zmiany wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej, ale nawet - szczególną reglamentację prawną obrotu wierzytelnościami „szpitalnymi” i to w interesie ogólnym, a nie tylko w interesie samej jednostki leczniczej. Świadczą o tym wskazane w ustawie przesłanki udzielenia (odmowy) wyrażenia zgody (konieczność zapewnienia ciągłości udzielenia świadczeń zdrowotnych, analiza finansowa i wynik finansowy zakładu za rok poprzedni), czas udzielenia zgody (ex ante, nie ex post), procedura jej udzielania (opinia kierownika zakładu, tym samym też możliwość selekcji ewentualnych poręczycieli), a także przyznanie legitymacji czynnej organowi założycielskiemu w procesie o stwierdzenie nieważności czynności prowadzącej do zmiany wierzyciela. Zgoda organu założycielskiego stanowi tu niewątpliwie wyraz wstępnej kontroli finansowej zakładu opieki zdrowotnej i możliwości sprawnego wykonywania usług medycznych przez te podmioty, a nie tylko zwykłą, formalno-prawną przesłankę skuteczności czynności prawnej wierzyciela zakładu. Reglamentacyjny charakter omawianej regulacji potwierdza także przyjęcie kategorycznej sankcji w postaci nieważności czynności prawnej, dokonanej bez zgody organu założycielskiego. Zdaniem Sądu Najwyższego nie sposób zakładać, że w art. 53 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej doszło do wyczerpującego określenia katalogu typowych czynności prawnych (verba legis „czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela”), których musiałaby dotyczyć zgoda organu założycielskiego. Zamierzeniem ustawodawcy było na pewno wskazanie raczej ogólnie na takie czynności prawne z punktu widzenia ich celu juretycznego, przewidywanego przez strony czynności, niezależnie od ich dogmatyczno-prawnej konstrukcji oraz typowej dla nich funkcji. Innymi słowy, chodziło o eliminowanie takich sytuacji, w których w wyniku określonej czynności prawnej pojawi się nowy (inny) wierzyciel zakładu opieki zdrowotnej, dochodzący należności wynikającej z pierwotnie zawartej umowy. Krąg czynności prawnych określony w art. 53 ust. 6 ustawy o z.o.z. nie może zatem ograniczać się np. do samej cesji (w tym cesji powierniczej), faktoringu, subrogacji umownej (przy założeniu jej prawnej dopuszczalności de lege lata, co jest sporne), indosu wekslowego. Argumentem decydującym w tym zakresie nie mogła być treść art. 53 ust. 7 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, w którym pierwotnie legitymację czynną organu założycielskiego (w procesie o stwierdzenie nieważności czynności dokonanej bez zgody tego organu) ograniczono jedynie do przelewu wierzytelności. Zgodnie z art. 54 ust. 6 ustawy o działalności leczniczej, legitymacja taka przysługuje już w przypadku dokonania każdej „czynności prawnej mającej na celu zmianę wierzyciela”. Nadto w ocenie Sądu Najwyższego należy także brać pod uwagę ratio legis art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (obecnie art. 53 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej). Mają one na względzie zapobieżenie narastaniu zadłużenia poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej, co stanowi z reguły efekt komercyjnego obrotu wierzytelnościami niezależnie od przyjętej in concreto formuły prawnej takiego obrotu i etapu uzyskiwania wspomnianego efektu (np. bezpośrednio po dokonaniu cesji wierzytelności, zawarcia umowy faktoringowej lub tylko pośrednio w wyniku zawarcia umowy poręczenia i po jej wykonaniu uzyskanie przez poręczyciela prawnego statusu subrogowanego wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej). Zakłady opieki zdrowotnej mają bowiem do spełnienia funkcje lecznicze w interesie ogólnym, a ich uczestniczenie w obrocie prawnym (zawieranie umów dostawy, sprzedaży sprzętu medycznego, korzystania z usług innych podmiotów) powinny sprzyjać niezakłóconemu wypełnianiu tych funkcji. Reasumując w ocenie Sądu Najwyższego nieważne jest poręczenie udzielone za zobowiązania zakładu opieki zdrowotnej bez wymaganej zgody organu założycielskiego (art. 53 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej; obecnie art. 54 art. 5 ustawy o działalności leczniczej). Poręczenie takie należy bowiem do grupy „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela” w rozumieniu wskazanych przepisów.

Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne zaprezentowane stanowisko Sądu Najwyższego. W rozpoznawanej sprawie powód nie wykazał, iż organ założycielski pozwanego udzielił zgody na zawarcie umów o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielenia poręczeń, tym samym wskazane umowy należy uznać za nieważne. Zatem powód nie posiada legitymacji procesowej.

Wobec powyższego Sąd Odwoławczy zmienił zaskarżony wyrok, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., w tej sposób, iż oddalił powództwo.

Ponieważ zarzut skarżącego naruszenia art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej oraz art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej okazał się zasadny i skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku analiza pozostałych zarzutów apelacyjnych jest bezprzedmiotowa.

Zmiana zaskarżonego wyroku skutkować musiała również zmianą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem I instancji. Ostatecznie pozwany wygrał proces w całości, tym samym Sąd Odwoławczy zgodnie z wyrażoną w art. 99 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik sporu zasądził od powoda – (...) Spółki Akcyjnej w Ł. na rzecz pozwanego Szpitala (...) Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w W. kwotę 2.417 złotych. Na wskazaną kwotę składa się: 17 złotych opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz 2.400 złotych tytułem wynagrodzenia pełnomocnika w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, którego wysokość została ustalona w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 490).

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł również w oparciu o przepis art. 99 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Pozwany wygrał apelację w całości zatem Sąd Okręgowy zasądził na jego rzecz od powoda tytułem zwrotu tychże kosztów kwotę 1.200 złotych, na którą składa się jedynie wynagrodzenie pełnomocnika ustalone na podstawie § 6 pkt 5 oraz § 12 ust. 1 pkt 1 powołanego Rozporządzenia.

O nieuiszczonych kosztach sądowych Sąd Okręgowy orzekła na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2014 roku, poz. 1025 ze zm.) w zw. z art. 98 k.p.c. Sąd Odwoławczy nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi kwotę 2.360 złotych tytułem opłaty od apelacji od uiszczenia której pozwany został zwolniony postanowieniem z dnia 28 lipca 2014 roku (k. 302).

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.